

Opatrujeme s podporou Bratislavskej arcidiecézy, Krížovú cestu, na bratislavskom Kalvárskom vrchu. Pravidelne usporadúvame, mesačné Krížové cesty, pracovné brigády a prednášky z histórie Kalvárskeho vrchu v Bratislave. Pri príležitosti tragického úmrtia pustovníkov z bratislavskej Kalvárie Hieronyma a Blažeja, dávame pravidelne slúžiť sv. omšu : Odpočinutie večné daj im, Pane. A svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji.

DVOJITÁ VRAŽDA NA VRŠKU PRI KALVÁRII Stalo sa v 18. marca. Roku Pána 1758.

Všedné dni v Bratislave v polovici 18. storočia len sem tam spestrili slávnosti a defilírky, ktoré poriadala občianska garda – ozbrojená stráž mešťanov. Niekedy sa zasa objavila dajaká potulná divadelná skupina predvádzajúca svoje umenie v napochytrýto zbitej búde. Inak nebolo udalosti, ktorá by rozčerila pokojné vody mesta. Nečakane veľký rozruch spôsobila správa o tragickej udalosti 18. marca 1758. Mestom sa rozniesla zvesť, že v pustom kostolíku na vršku pri Kalvárii zavraždili v noci dvoch nábožných pustovníkov. Fráter Blasius a fráter Hieronymus si vybrali tento schátralý kostolík za svoj príbytok. Poučovali okolitých ľudí, dávali im rozumné rady a prijímali za to milodary. Ihneď po správe o zločine vyslal mestský kapitán Jozef Finaty svojich mušketierov a vyšetrojúcu komisiu na Kalváriu. Bol v nej mestský fyzik Dr. Justus Joannes Torkoš a chirurg Karol Schwartz. Oboch pustovníkov našli ležať v krvi. Brat Blasius už bol mŕtvy. Zraneného a ešte žijúceho brata Hieronymusa odniesli do nemocnice Milosrdných bratov, kde nasledujúci deň skonali. Stačil však rozpovedať, ako boli prepadnutí. Po večernej modlitbe sa odobrali na odpočinok. Pred polnocou sa zobudili na veľký lomoz. Lámanie trámov ich zastrašilo. Vzápätí vrazili do príbytku viacerí muži. Jeden zaútočil na Hieronyma sekerou, druhý zasa krivým mečom zaťal Blasiusovi do hlavy. Viac už umierajúci fráter nevedel povedať. Kapitán Finaty okamžite nariadil mušketierom a lesníkom prepátrať okolité hájiky a lesy. Hľadanie bolo úspešné. Na mýtine Blumenauskeho lesa v okolí Lamača pochytili viacerých Cigánov v okamihu, keď chceli zakopať podozrivé kostolné predmety. Kríž so strieborným Kristom a niekoľko strieborných mincí naznačilo, že išlo o korisť z lúpeže. Cigánov na radnici prísne vyšetrovali, o čom sa zachovala kriminálna zápisnica. V nej sa uvádza: 21 ročný Juraj Oláh zo Stupavy sa hneď na začiatku vyšetrovania priznal, že spolu s inými súkmeňovcami sa podieľal na zavraždení oboch pustovníkov. Osem dní pred prepadom sa potuloval okolo kostolíka na Kalvárii a tu sa stretol so štyrmi jemu dovedy neznámymi Cigánmi. Jeden sa volal Burian, druhý Fertya a mená ďalších si nepamätal. Neskôr, v inkriminovaný deň sa všetci stretli, šli do mesta a v pivovare pred Michalskou bránou spoločne mnoho vypili. V dobrej nálade sa Fertya rozhovoril o tom, že v kostolíku je veľa zlata, že sa k nemu treba dostať a pustovníkov zabiť. Okolo 11. hodiny večer sa všetci piati vybrali na miesto zločinu. Kým Oláh s inými dvomi zlodziejmi zostali vonku, Fertya a Burian sa cez strechu vlámali do kostolíka. Keď Oláh počul kvílenie dobíjaných pustovníkov, krikom varoval oboch komplicov od vraždenia. Tí však toho nedali, a tak Oláh spolu s dvomi inými páchatelmi zutekali späť do tábora, kde ich čakali ženy. Neskôr prišli do tábora aj obaja vrahovia a cynicky rozprávali o podrobnostiach vlámania. Súčasne vybalili ukoristené predmety: jeden medený krucifix so strieborným Kristom, jeden strieborný obraz Panny Márie, jeden meč a 15 zlatých mincí. Všetko si nechali vrahovia, vyšetrovaný Oláh nechcel nič z koristi prijať. Následne všetci odišli do Záhorskej Bystrice v presvedčení, že pustovníci sú mŕtvi a nič nemôžu prezradiť. Tu si rozostavili svoje šiatre. Z výpovede ostatných štyroch páchatel'ov vrátane ich žien sa napriek mnohým protirečeniam ukázalo, že Oláh a J. Fenty sa nezúčastnili na vraždení. Do kostolíka sa vlámali traja: Fertya, Burian a Jozef Konkoš. Vyšetrovanie mohli ukončiť až neskôr, keď dolapili vodcu bandy Ladislava Fertyu. Nakoľko obžalovaní sa naďalej vyhovárali a vinu prenášali jeden na druhého, boli všetci podrobení tortúre – mučeniu. Vtedy sa Burian, Konkoš a Fertya priznali, že spolu vypracovali plán vraždenia, ktorý aj vykonali. Súd udelil Burianovi a Konkošovi trest smrti a ostatným dlhoročné väzenie. Smrteľný ortiel im vykonali 5. mája v roku zločinu. Najprv na Hlavnom námestí z oboch trhali zaživa mäso rozpálenými kliešťami. Potom ich hnali bičom na popravisť, ktoré sa nachádzalo na križovatke dnešnej Krížnej a Vajnorskej ulice. Tu ich mestský kat Juraj Schattenbocher usmrtil pred zhromaždeným obecnstvom polámaním na kolese. Ich mŕtvolky boli vytiahnuté na šibenicu. Zostali na nej visieť tri dni pre výstrahu možným zločincom. Na mieste vraždy na Kalvárii postavili mešťania kríž. Našli sa poverčiví ľudia, ktorí tvrdili, že večer pri kríži možno vidieť mihajúce sa svetielka. Mali to byť blúdne duše vrahov, ktoré nenachádzali pokoja na onom svete. Strašidelná povesť Kalvárie bola rozšírená medzi ľuďom počas celého 19. storočia.

Príbeh, je spracovaný z historických záznamov, bratislavským mestským archivárom Dr. Ovídiom Faustom.
Zdroj: Boris Ferjenčík. Bratislavský kurier 1. 6. 2009 / 10